

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Márie Usačevovej v právnej veci navrhovateľky: **S. M.**, bytom v Š. Ú. č. X., P., Č. R., proti odporkyni: **Sociálna poisťovňa, ústredie**, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o výšku starobného dôchodku, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 3. decembra 2010, č. k. 8Scud 4/2009-80, jednohlasne, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 3. decembra 2010, č. k. 8Scud 4/2009-80, v časti týkajúcej sa veci samej **p o t v r d z u j e**.

V časti, týkajúcej sa náhrady trov konania rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 3. decembra 2010, č. k. 8Scud 4/2009-80, **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozhodnutie odporkyne 1. číslo X. z 24. apríla 2009 v spojení s pozmeňujúcim rozhodnutím 2. zo dňa 18. januára 2010 a rozhodnutím z 28. apríla 2010, všetky toho istého čísla a súčasne navrhovateľke nepriznal náhradu trov konania.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že rozhodnutím z 24. apríla 2010 odporkyňa podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len

„zákon č.100/1988 Zb.), § 46 ods. 1 nariadenia Rady (EHS) č.1408/71 a § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení priznala navrhovateľke od 10. januára 2007 starobný dôchodok v sume 4704 Sk mesačne. V priebehu súdneho konania o návrhu na preskúmanie zákonnosti tohto rozhodnutia odporkyňa o nároku navrhovateľky rozhodla rozhodnutiami z 18. januára 2010 a 28. apríla 2010, z odôvodnenia ktorých vyplýva, že navrhovateľka splnila podmienky na vznik nároku na starobný dôchodok podľa predpisov Slovenskej republiky dňom X. a starobný dôchodok bol vypočítaný tak podľa zákona č. 100/1988 Zb. ako aj podľa zákona č. 461/2003 Z. z. s ohľadom na nepretržité trvanie zamestnania navrhovateľky od vzniku nároku na starobný dôchodok do 31. decembra 2003. Keďže výška starobného dôchodku vypočítaného podľa zákona č. 461/2003 Z. z. (7842 Sk mesačne) je vyššia ako jeho výška vypočítaná tak podľa zákona č. 100/1988 Zb. ako aj podľa čl. 46 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 (ďalej len „nariadenie“), odporkyňa navrhovateľke od 10. januára 2007 priznala starobný dôchodok v sume 7842 Sk mesačne. Pokiaľ navrhovateľka namietala, že pojem „vznik poistnej udalosti“ na účely výpočtu starobného dôchodku podľa nariadenia sa má interpretovať ako „dátum, od ktorého sa starobný dôchodok priznáva“, taký výklad podľa názoru krajského súdu nemá v predpisoch Európskej únie oporu. Pod pojmom „poistná udalosť“ sa podľa názoru krajského súdu rozumie staroba, nespôsobilosť na prácu a strata živiteľa. Z uvedeného dôvodu by zhodnotenie doby poistenia, získanej po vzniku nároku na starobný dôchodok od 2. apríla 2001 do vzniku nároku na starobný dôchodok podľa právnych predpisov Českej republiky by viedol k tomu, že starobný dôchodok by za túto dobu vyplácala nielen Česká správa sociálneho zabezpečenia, ale aj odporkyňa, čo by bolo v rozpore so základnou zásadou koordinačných nariadení Európskej únie.

Nepriznanie trov konania navrhovateľke krajský súd odôvodnil jej neúspechom v konaní.

Rozsudok krajského súdu napadla navrhovateľka včas podaným odvolaním. Namietla, že odporkyňa nepostupovala v súlade s čl. 46 nariadenia, keďže pri výpočte teoretickej výšky dôchodku nezhodnotila všetky doby poistenia získané v každom členskom štáte EÚ, *vrátane dôb získaných po vzniku nároku na starobný dôchodok*. Krajský súd pochybil aj ohľadom otázky „vzniku poistnej udalosti“ v zmysle čl. 46 ods. 2, písm. /b nariadenia. Podľa názoru navrhovateľky je potrebné pod dátumom vzniku poistnej udalosti považovať deň, od ktorého sa navrhovateľke dôchodok priznal, teda 10. januára 2007 a nie deň *1. apríla 2001*, ktorým navrhovateľke nárok na starobný dôchodok vznikol iba v Slovenskej republike, nie však v Českej republike, kde jej nárok na tento dôchodok vznikol až dňom *1. apríla 2003*. Doba,

kedy navrhovateľke nárok na starobný dôchodok vznikol, je len dobou, kedy mohla, ale nemusela odísť do dôchodku. Pokiaľ pokračovala v pracovne činnosti i po dátume možnosti odchodu do dôchodku a dôchodok nepoberala, potom v zmysle čl. 46 ods. 2 nariadenia sa táto skutočnosť musí premietnuť do teoretickej výšky dôchodku a samozrejme i výhodnejšieho hodnotenia dôb za ďalšiu prácu aj na slovenskej strane a následne teda aj vo výpočte čiastkového dôchodku. Ak by sa pripustil odporkyňou používaný výklad pojmu vznik poistnej udalosti, potom by mohlo dôjsť k situácii, že ak by osoba pracovala na území niektorého členského štátu EÚ len po dovŕšení vekovej hranice pre odchod do dôchodku, potom by jej tento štát žiadny dôchodok nepriznal. Navrhovateľka namietla aj to, že súd sa nezaoberal otázkou úrokov z omeškania, keďže odporkyňa jej neoprávnene zadržovala finančné plnenie, ktoré jej bola povinná vydať. Krajský súd napokon pochybil aj vo výroku o náhrade trov konania, lebo návrh na preskúmanie rozhodnutia smeroval proti rozhodnutiu z 24. apríla 2009, ktorým jej odporkyňa priznala starobný dôchodok len vo výške 4704 Sk mesačne a svoje pochybenie čiastočne napravila až v priebehu súdneho konania, čo znamená, že navrhovateľka bola v konaní úspešná a patrí jej preto náhrada trov konania. Z uvedených dôvodov navrhovateľka žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľky navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil. Podľa jej názoru pod pojmom „poistná udalosť“ je potrebné rozumieť okamih vzniku nároku na dôchodok, ktorým je vo vzťahu k starobnému dôchodku okamih súčasného splnenia podmienky dovŕšenia dôchodkového veku a získania aspoň 25 rokov zamestnania. Taký výklad zabezpečuje rovnaký postup členských štátov EÚ. Jeho účelom je predovšetkým zabezpečiť, aby doby poistenia, získané podľa právnych predpisov jedného členského štátu v období do dosiahnutia dôchodkového veku, ak je v tomto štáte určený vyšší dôchodkový vek, nezohľadnil na účely čl. 46 ods. 2 nariadenia aj členský štát, v ktorom je určený nižší dôchodkový vek, podľa ktorého by išlo o dobu poistenia už po vzniku nároku na dôchodok. Základnou zásadou koordinačných nariadení EÚ totiž je, že každý členský štát prizná a vypláca dôchodok len za doby poistenia získané podľa svojich vnútroštátnych predpisov a že za tú istú dobu poistenia je v súlade s čl. 12 nariadenia možné hodnotiť a poskytnúť za ňu dôchodok len raz. V navrhovateľkinom prípade zhodnotenie doby poistenia získanej po vzniku nároku na starobný dôchodok podľa právnych predpisov Slovenskej republiky, t.j. od 2. apríla 2001 do vzniku nároku na tento dôchodok podľa predpisov Českej republiky (1.4.2003) by potom znamenalo, že starobný dôchodok by za túto

dobu priznala a vyplácala nielen Česká správa sociálneho zabezpečenia ale aj Sociálna poisťovňa, čo by bolo v rozpore s vyššie uvedenou základnou zásadou koordinačných nariadení Európskej únie. Ak by navrhovateľka bola po vzniku nároku na starobný dôchodok dôchodkovo poistená v Slovenskej republike, suma zvýšenia jej starobného dôchodku by sa určila podľa § 66 ods. 2 zákona č. 471/2003 Z. z. Zvýšenie sumy starobného dôchodku len o pomernú časť zo sumy zvýšenia by bolo v rozpore nielen s právnymi predpismi Slovenskej republiky, ale aj právnymi predpismi Európskej únie. Odporkyňa teda nie je oprávnená určiť sumu starobného dôchodku za doby poistenia, ktoré navrhovateľka po vzniku nároku na starobný dôchodok získala podľa právnych predpisov Českej republiky. Z uvedených dôvodov odporkyňa žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu v medziach návrhu na preskúmanie rozhodnutia odporkyne a v rozsahu odvolania (§ 249 ods. 2 v spojení s § 205 ods. 1 a § 212 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľky vyhovieť nemožno.

Podľa § 244 ods. 1 v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. Súd je teda v správnom súdnictve oprávnený iba na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu a predmetom konania teda nemôžu byť iné nároky.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o nároku na starobný dôchodok a jeho výšku.

Medzi účastníkmi bol sporný výklad pojmu „vznik poistnej udalosti“, uvedený v čl. 46 ods. 2 nariadenia.

Podľa článku 45 (11) (14) ods. 1 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 - (Započítavanie obdobia poistenia alebo bydliska, ktoré uplynuli podľa právnych predpisov, ktorej zamestnaná alebo samostatne zárobkovo činná osoba podliehala, ohľadom nadobudnutia, zachovania alebo znovunadobudnutia práva na dávky) :

1. Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy podmieňujú nadobudnutie, zachovanie alebo znovunadobudnutie nároku na dávky podľa systému, ktorý

nie je osobitným systémom v zmysle odsekov 2 alebo 3 dosiahnutím dôb poistenia alebo dôb bydliska, zohľadní tam, kde je to nevyhnutné, doby poistenia alebo doby bydliska dosiahnuté podľa právnych predpisov ktoréhokoľvek iného členského štátu podľa všeobecného systému alebo podľa osobitného systému buď zamestnanca, alebo samostatne zárobkovo činnnej osoby. Na tento účel zohľadní tieto doby akoby boli dosiahnuté podľa jej vlastných právnych predpisov.

Podľa § 21 ods. 2 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení žena má nárok na starobný dôchodok, ak bola zamestnaná najmenej 25 rokov a dosiahla vek aspoň 55 rokov, ak vychovala dve deti,

Navrhovateľka vzhľadom na dátum narodenia (X.) a výchovu dvoch detí splnila podmienky vzniku nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 2 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb. dňom X., keďže k tomuto dňu dovŕšila vek 55 rokov a na území Slovenskej republiky (do 31.12.1992) získala 11 406 dní zamestnania (dôchodkového poistenia), t.j. viac ako 31 rokov.

Z citovaného ustanovenia článku 45 ods. 1 nariadenia vyplýva, že zohľadnenie dôb poistenia v Českej republike pre nadobudnutie nároku navrhovateľky na starobný dôchodok zo všeobecného systému dôchodkového poistenia v Slovenskej republike by prichádzalo do úvahy len vtedy, ak by navrhovateľka v Slovenskej republike nespĺnila podmienku získania aspoň 25 rokov zamestnania v Slovenskej republike podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení.

Keďže navrhovateľka získala na území a podľa predpisov Slovenskej republiky viac ako 25 rokov zamestnania, započítanie dôb poistenia v Českej republike pre nadobudnutie (vznik nároku) na starobný dôchodok v zmysle článku 45 ods. 1 nariadenia nebolo nevyhnutné.

Podľa § 261 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. suma starobného dôchodku poistenca, ktorý splnil podmienky nároku na tento dôchodok pred 1. januárom 2004, je po vzniku nároku na starobný dôchodok nepretržite zamestnaný k 31. decembru 2003 a nepoberal starobný dôchodok, invalidný dôchodok alebo ich časť, sa určí podľa tohto zákona.

Ako je vyššie uvedené, navrhovateľka splnila podmienky nároku (nadobudla nárok) na starobný dôchodok pred 1. januárom 2004. Na území Slovenskej republiky a podľa jej právnych predpisov po 31. marci 2001 dôchodkovo poistená nebola.

Nebolo sporné, že po vzniku nároku na starobný dôchodok, teda po 31. marci 2001 navrhovateľka bola nepretržite zamestnaná (poistená) podľa právnych predpisov Českej republiky, a to až do 1. januára 2007. Vzhľadom na vyššie uvedené nepretržité trvanie poistenia jej preto v súlade s § 261 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. vzniklo právo na určenie sumy starobného dôchodku aj podľa zákona č. 461/2003 Z. z. Na ten účel jej doba poistenia v Českej republike od 1. apríla 2001 do 31. decembra 2003 v zmysle čl. 45 nariadenia zohľadnená bola, keďže odporkyňa výšku starobného dôchodku určila aj podľa § 66 v spojení s § 261 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., popri jej určení podľa § 22 zákona č. 100/1988 Zb.

Podľa článku 46 ods. 1 nariadenia keď podmienky požadované právnymi predpismi členského štátu pre vznik nároku na dávky boli splnené bez toho, aby sa musel použiť článok 45 alebo článok 40 ods. 3, uplatnia sa nasledujúce pravidlá:

a) príslušná inštitúcia vypočíta výšku dávky, ktorá bude náležať:

- i) na jednej strane iba podľa ustanovení právnych predpisov, ktoré táto inštitúcia uplatňuje,
- ii) na druhej strane podľa odseku 2.

Podľa čl. 46 ods. 2 nariadenia v prípade, kde podmienky požadované právnymi predpismi členského štátu, na nadobudnutie nároku na dávky sú splnené iba po použití článku 45 a/alebo článku 40 ods. 3, uplatnia sa nasledujúce pravidlá:

a) príslušná inštitúcia vypočíta teoretickú výšku dávky, na ktorú by si mohla dotknutá osoba uplatniť nárok za predpokladu, že všetky doby poistenia a/alebo bydliska dosiahnuté podľa právnych predpisov členských štátov, ktorým zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba podliehali, sa dosiahli v tomto štáte podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje v deň priznania dávky. Ak podľa týchto právnych predpisov výška dávky nezávisí na trvaní dosiahnutých dôb, táto výška sa považuje za teoretickú výšku uvedenú v tomto pododseku;

b) príslušná inštitúcia následne stanoví skutočnú výšku dávky na základe teoretickej výšky uvedenej v predchádzajúcom pododseku a podľa pomeru trvania dôb poistenia alebo bydliska dosiahnutých pred vznikom poistnej udalosti podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje táto inštitúcia, k celkovému trvaniu dôb poistenia a dôb bydliska dosiahnutých pred vznikom poistnej udalosti podľa právnych predpisov všetkých dotknutých členských štátov.

Zo znenia ustanovenia čl. 46 ods. 1 písm. b/ nariadenia podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva, že v ňom uvádzaný pomer sa odvodzuje od trvania dôb poistenia podľa slovenských predpisov k súčtu trvania dôb podľa predpisov slovenských a českých k jednému dátumu vzniku poistnej udalosti.

Pokiaľ ide o výklad pojmu „vznik poistenej udalosti“ odvolací súd dospel k záveru, že pod týmto pojmom treba rozumieť deň, ktorým sú splnené všetky podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok podľa predpisov Slovenskej republiky. V danom prípade navrhovateľka splnila podmienku 25 rokov zamestnania a dovŕšenia veku 55 rokov pri výchove dvoch detí podľa § 21 ods. 2 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb. dňom X. a týmto dňom teda došlo k vzniku poistnej udalosti.

Od X. je potom potrebné odvodzovať výpočet starobného dôchodku podľa čl. 46 ods. 2 písm. b/ nariadenia; odporkyňa preto postupovala správne, keď skutočnú výšku dôchodku určila na základe teoretickej výšky podľa pomeru dôb dosiahnutých pred X. podľa slovenských právnych predpisov k celkovému trvaniu dôb poistenia pred X., dosiahnutých tak podľa slovenských ako aj českých právnych predpisov.

Navrhovateľka namietala, že deň, ktorým jej nárok na starobný dôchodok vznikol, je iba dňom, od ktorého mohla, ale nemusela odísť do dôchodku a že pokiaľ pokračovala v pracovnej činnosti i po tomto dátume a dôchodok nepoberala, potom v zmysle čl. 46 ods. 2 nariadenia sa táto skutočnosť musí premietnuť do teoretickej výšky dôchodku výhodnejšieho hodnotenia dôb za ďalšiu prácu aj na slovenskej strane a následne teda aj vo výpočte čiastkového dôchodku.

Vzhľadom na vyššie uvedené je takýto výklad nesprávny. Ak by totiž navrhovateľka pracovala vo viacerých členských štátoch únie a v každom by bol určený iný vek odchodu do dôchodku, pri takom výklade by pomer dôb pre výpočet skutočnej výšky dôchodku bol nezistiteľný.

Vyššie uvedenému výkladu pojmu „vznik poistnej udalosti“ zodpovedá podľa názoru odvolacieho súdu aj znenie čl. 46b ods. 2 písm. b/ nariadenia, v ktorom je upravený výška dávky na základe zápočtových období, ktoré mali uplynúť medzi dátumom vzniku poistnej udalosti a neskorším dátumom.

Pokiaľ navrhovateľka namietla, že ak by osoba pracovala na území niektorého členského štátu EÚ len po dovŕšení vekovej hranice pre odchod do dôchodku, potom by jej tento štát žiadny dôchodok nepriznal, tento jej záver je nesprávny práve s ohľadom na to, že vznik poistnej udalosti nie je možné zúžiť len na dosiahnutie dôchodkového veku, ale aj na splnenie ďalších podmienok, napríklad dosiahnutie potrebného počtu dôb poistenia v spojení s výchovou určitého počtu detí.

Rozhodnutím z 28. apríla 2010 odporkyňa priznala navrhovateľke starobný dôchodok, ktorého výšku určila tak podľa § 22 zákona č. 100/1988 Zb. ako aj podľa § 66 ods. 1 v spojení s § 261 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. Takto určenú výšku starobného dôchodku navrhovateľka nespochybnila.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd rozhodnutie odporkyne považoval za súladné so zákonom a preto rozsudok krajského súdu potvrdil podľa § 219 ods. 1 v spojení s § 250I ods. 2 a § 250ja ods. 3 vetou druhou O.s.p.

Krajský súd nepriznanie náhrady trov konania navrhovateľke odôvodnil jej neúspechom v konaní. Opomenul však, že konanie bolo začaté na základe návrhu na preskúmanie rozhodnutia odporkyne z 24. apríla 2009, ktorým odporkyňa priznala navrhovateľke starobný dôchodok len v sume 4704 Sk mesačne, pričom odporkyňa toto rozhodnutie zmenila a priznala navrhovateľke starobný dôchodok v sume 7842 Sk mesačne až rozhodnutím z 18. januára 2010 v spojení s rozhodnutím z 28. apríla 2010, teda v priebehu súdneho konania. Z uvedeného dôvodu odvolací súd nepovažoval záver krajského súdu o neúspešnosti navrhovateľky za správny a preto v tejto časti rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie v súlade s § 221 ods. 1 písm. h/ a ods. 2 O.s.p.

V ďalšom konaní krajský súd rozhodne o náhrade trov konania znova, pričom rozhodne aj o náhrade trov konania odvolacieho (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. marca 2012

JUDr. Viera Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Dagmar Bartalská